

Enintään 6 tehtävään saa vastata. Tehtävät arvostellaan pistein 0–6, paitsi muita vaativimmat, +:lla merkityt jokeritehtävät, jotka arvostellaan pistein 0–9. Moniosaisissa, esimerkiksi a-, b- ja c-kohdan sisältävissä tehtävissä voidaan erikseen ilmoittaa eri alakohtien enimmäispistemäärät.

1. Miten valtioneuvosto (hallitus) Suomessa muodostetaan, ja milloin se eroaa?
2. Millä perusteilla Suomen jäsenyyttä Pohjois-Atlantin puolustusliitossa Natossa on toisaalta kannatettu ja toisaalta vastustettu 2000-luvun Suomessa?
3. Erittele, minkälaisia seurauksia bruttokansantuotteen (BKT) hitaalla kasvulla on Suomen valtiolle, yrityksille ja yksityisille kansalaisille.
4. Joskus hyödykkeen (tavaran, palvelun) kysyntä ei juuri muutu, vaikka sen hinta muuttuu. Anna esimerkkejä tällaisista hyödykkeistä ja erittele, miksi niiden kysyntä ei muutu kovin herkästi hinnan muuttuessa.
5. Matti ja Maija olivat varanneet perheelleen matkatoimisto Riemumatkat Oy:n lomamatkan Kreikan saaristoon. He sopivat, että matkapakettiin kuuluvassa hotellissa järjestetään erilliset vuoteet pariskunnan lapsille, 7-vuotiaalle Ainolle ja 5-vuotiaalle Petterille. Matkatoimiston esitteen mukaan hyväntasoisien hotellien piti olla aivan turistien suosiman uimarannan vieressä. Matkatoimiston järjestämällä retkillä piti olla asiakkaiden valinnan mukaan ruotsinkielinen tai suomenkielinen opas. Perillä perhettä kohtasi yllätys. Hotelli oli vaihtunut halvempaan. Se oli epäsiisti. Huone oli ahdas, eikä erillisistä vuoteista ollut tietoaakaan. Asiaa kysyttäessä henkilökunta vastasi, että hotellissa ei tiedetty, että huoneeseen majoittuisi lapsiperhe. Eniten perhettä harmitti, että rannalle oli matkaa kilometrin verran. Retkillä oli englanninkielinen opas.
 - a) Tarkastele kuluttajansuojan Matille ja Maijalle antamia mahdollisuuksia valvoa oikeuksiaan.
 - b) Millä tavalla riita-asioiden käsittely etenee oikeudessa?
6. Miten yhtäältä lapsen isyys ja toisaalta huoltajuus määräytyvät Suomen lain mukaan?

7. Alla on kaksi näkemystä Eurooppaan suuntautuvasta maahanmuutosta.
- Mitä tarkoitetaan turvapaikan hakijalla, kiintiöpakolaisella ja laittomalla maahanmuuttajalla?
 - Vertaile ja arvioi lainauksissa esitettyjä näkemyksiä Eurooppaan suuntautuvan maahanmuuton syistä ja Euroopan unionin harjoittamasta maahanmuuttopolitiikasta.

EU pyrkii jatkossakin löytämään maahanmuuton haasteisiin yhteisiä ratkaisuja, jotka hyödyttävät sekä eurooppalaisia yhteiskuntia että niitä, jotka muuttavat Eurooppaan paremman elämän toivossa. Työtä vaaditaan esimerkiksi maahantuloa koskevien menettelyjen, kausityöntekijöiden oikeuksien ja yritysten sisäisten siirtojen saroilla. Tutkijoiden, opiskelijoiden, koululaisten ja harjoittelijoiden elämää helpotetaan tekemällä maahantuloa, oleskelua ja EU:n sisäistä liikkuvuutta koskevista edellytyksistä tehokkaampia ja avoimempia. EU jatkaa myös takaisinottosopimusten neuvottelua kolmansien maiden kanssa tehostaakseen laittoman maahanmuuton torjuntaa. Lisäksi EU kehittää ja vahvistaa alueellista ja kahdenvälistä vuoropuhelua ja yhteistyötä tärkeimpien kumppanimaidensa kanssa.

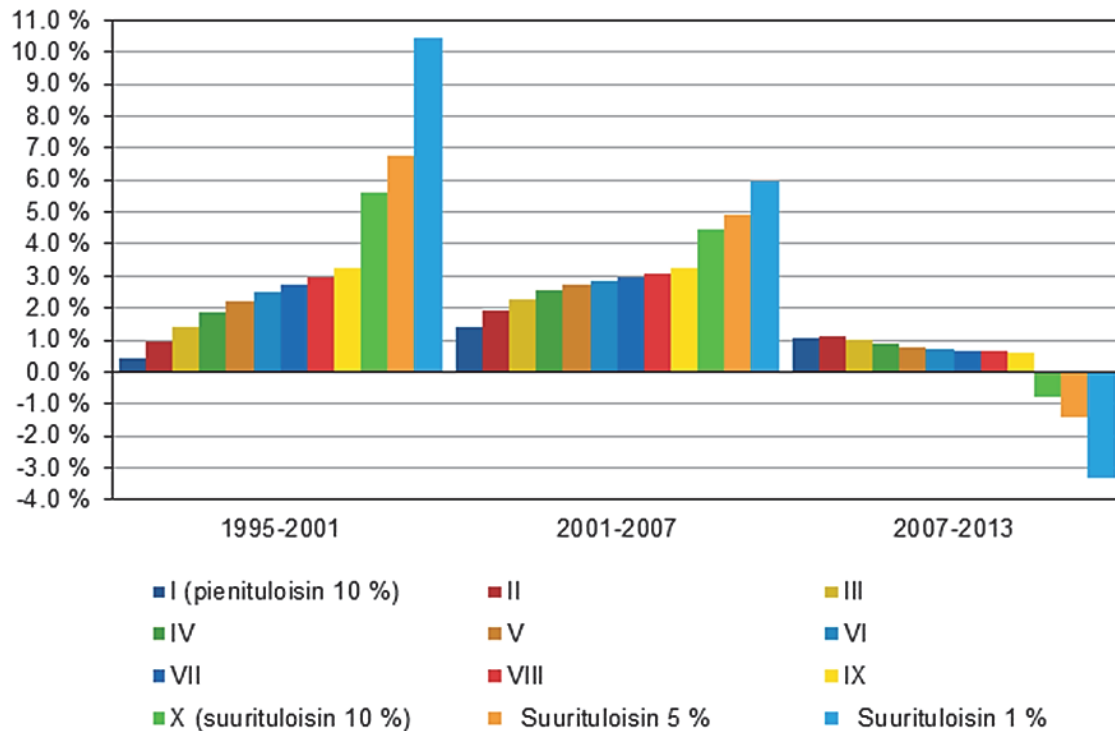
Lainaus Euroopan unionin komission julkaisusta *Muuttoliike ja turvapaikka-asiat* (2013).

EU on sulkenut rajansa ja silmänsä pakolaisilta. – – Euroopan unioni leimaa Välimeren ylittäjät herkästi laittomiksi maahantulijoiksi. Viime syksynä EU:n rajavalvontaviranomaisen Frontexin mukaan suurin osa Välimeren ylittäneistä oli syyrialaisia. – – EU tuntuu rajavalvontahurmoksessaan unohtaneen, että turvapaikan hakeminen on ihmisoikeus. EU tuntuu myös kuvittelevan, että kaikki haluavat tänne. Tosiasiassa yli 96 prosenttia maailman pakolaisista on muualla kuin Euroopassa.

Kaisa Väkiparta pääkirjoituksessaan Suomen Pakolaisapu ry:n lehdessä *Pakolainen* (2/2014).

8. Mitä tehtäviä eduskunnalla ja valtioneuvostolla (hallituksella) on Euroopan unionia koskevien asioiden käsittelyssä?
- +9. Oheiset aineistot (sivu 3) koskevat tulonjakoa Suomessa vuosituhatvuotisen vaihteessa.
- Tarkastele suurituloisimpien tulokehitystä diagrammien pohjalta ja pohdi, mitkä tekijät selittävät niissä näkyvää suurituloisimpien tulokehitystä.
 - Pohdi taulukon pohjalta, mistä syistä eri puolueiden kannattajat suhtautuvat tuloeroihin eri tavoin.
 - Millaisin keinoin Suomessa pyritään tasaamaan tuloeroja?

Oheisessa pylväsdiagrammissa on kuvattu reaalitulojen keskimääräinen vuosimuutos (prosentteina) Suomessa vuosina 1995–2001, 2001–2007 ja 2007–2013. Tiedot on esitetty tulokymmenyksittäin vasemmalta lukien pienituloisimmalle 10 prosentille, toiseksi pienituloisimmalle 10 prosentille, ja niin edelleen. Äärimmäisenä oikealla ovat väestön suurituloisimman kymmenen, viiden ja yhden prosentin reaalitulojen vuosimuutokset. Selitteen roomalaiset numerot viittaavat eri tulokymmenyksiin.

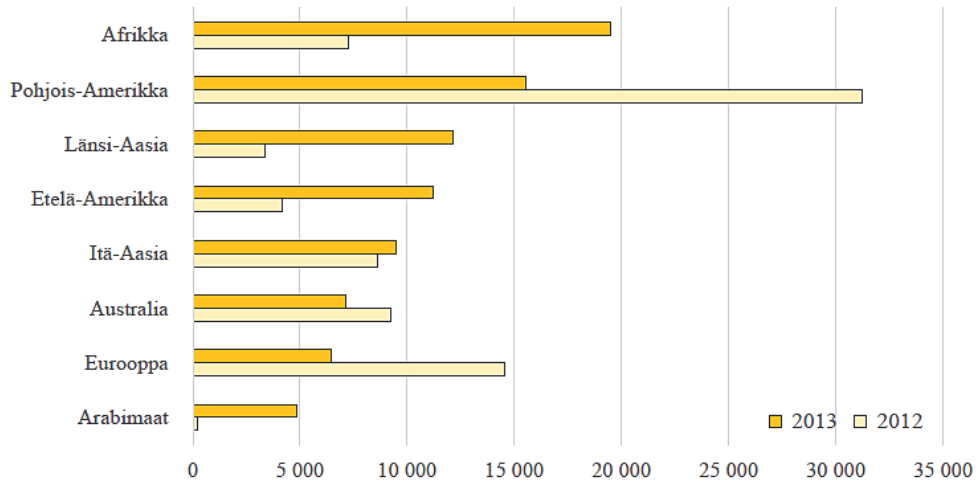
Lähde: Tilastokeskus, tulonjaon kokonaistilasto (18.12.2014, luettu 6.1.2015).

Oheinen taulukko kertoo Elinkeinoelämän valtuuskunnan (EVA) raportissa *Neljäs Suomi* (2014) haastateltujen kansalaisten kannan väittämään ”tuloerot ovat vaarallisia, sillä jonkun vaurastuminen on tavalla tai toisella aina muilta pois”. Luvut kertovat eri kantoja edustavien kansalaisten prosenttiosuuden koko väestössä ja erikseen eräiden puolueiden kannattajissa.

	Samaa mieltä (%)	Vaikea sanoa (%)	Eri mieltä (%)
Koko väestö	49	17	34
Kokoomus	16	13	71
SDP (Suomen Sosialidemokraattinen Puolue)	62	16	22
Perussuomalaiset	67	11	22
Keskusta	42	19	39
Vasemmistoliitto	73	12	15
Vihreät	48	16	36

- +10. Oheinen graafi kertoo kiinalaisten yritysten maailman eri alueille vuosina 2012 ja 2013 tekemien suorien sijoitusten määrän miljardeina Yhdysvaltain dollareina.
- Erittele kiinalaisyritysten sijoitusten kohdentumista graafin pohjalta. (2 p.)
 - Pohdi, millaiset tekijät ovat vaikuttaneet graafissa näkyviin kiinalaisyritysten sijoitusratkaisuihin. (3 p.)
 - Mitä erilaisia vaikutuksia ulkomaisilla sijoituksilla voi olla kohdemaiden talouteen ja yhteiskuntaan? (4 p.)

Kuvio 3. Kiinalaisyritysten tekemien suorien sijoitusten virrat alueittain, mrd. USD

Lähde: Suomen Pankki: *BOFIT Kiina-tietoisku 2014*/China Global Investment Tracker.